

Universal Journal of Theology

e-ISSN: 1304-6535

Cilt/Volume: 5, Sayı/Issue: 1, Yıl/Year: 2020 (Haziran/June)

Doç. Dr. Bekir BİÇER, *TARİHE GİRİŞ*

Değerler Eğitimi Merkezi (DEM) Yayınları/Giriş Kitaplığı, (4.Baskı),
İstanbul, 2018, 136 s.

Değerlendiren/Reviewed by

Kadyr SAPAROV

Yüksek Lisans Öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Tefsir Anabilim
Dalı

Graduate student, Pamukkale University, Faculty of Theology,
Department of Tafsir, Denizli/Turkey

saparov693@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-1177-4568>

Makale Bilgisi – Article Information

Makale Türü/Article Type: Kitap Değerlendirmesi/ Book Review

Geliş Tarihi/Date Received: 18/01/2020

Kabul Tarihi/Date Accepted: 04/06/2020

Yayın Tarihi/Date Published: 15/06/2020

Doç. Dr. Bekir BIÇER, *Tarihe Giriş, Değerler Eğitimi Merkezi (DEM) Yayınları/Giriş Kitaplığı, (4.Baskı), İstanbul, 2018, 136 s.*

Eser, akademik camiada, tarih alanında yazmış olduğu; Danişmend-nâme'nin Tarihi Değeri, Firdevs'i-î Rûmî ve Tarihçiliği, Türklerin İslamlaşma Süreci, Kürtler, Kürt Tarihinin Kaynakları ve Kürdoloji Çalışmaları, Tarih Yaratılışla Başlardı ve Osmanlı Basınında Kürtler gibi çalışmalarıyla tanınan, Konya, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü Orta Çağ Tarihi Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Bekir Biçer tarafından kaleme alınmıştır.

Eserin ilk baskısı, Değerler Eğitimi Merkezi tarafından, çeşitli ilimlere dair "Giriş" niteliğindeki eserler kapsamında, Tarih ilmine giriş çerçevesinde yapılmıştır.

Eser, tarih alanını merak eden ve ilgi duyan kimseler için bir ön hazırlık mahiyetinde olup, Tarihe "Giriş" niteliğinde bilgileri içeren bir çalışmadır. Eserin ana temasının; tarihin gelişimi, tarih biliminin geçirdiği safhalar ve disiplinin Türkiye'deki serüveni olduğu söylenebilir. Eser, bu amaç doğrultusunda, alanında uzman bir kişi tarafından yazılan ve sahasında bir "ilk" olma özelliğini taşımaktadır.

Eser, şekil olarak bir el kitabı niteliğinde olup ön kapağında Tarih disiplini açısından takvimin önemine binaen, zaman dilimini çağrıştıran bir astronomi saat resmi yer almaktadır. Bununla tarihin aslında sürekli akış içinde devam eden canlı bir olgu olduğuna dair çağırışım yapılması dikkate şâyândır. Kitabın arka kapağında yer alan eserin Önsöz bölümünden seçilmiş; Tarih ve insan arasındaki münasebetini, Tarih bilincini ve tarihin toplumlar ve milletler için önemini vurgulayan, onun canlı bir olgu olduğunu ve insanı anlamak için tarihe ihtiyaç duyulduğunu anlatan kısa bir pasaja yer verilmektedir. Eser, şekil olarak başarılı olduğu kadar, görsel olarak da başarılı sayılabilir.

Kitap, başında Değerler Eğitimi Merkezi (DEM) Yayınlarının iki sayfalık kısa sunuş metninde aktarıldığı gibi, temel disiplinlere giriş niteliğinde hazırlanmıştır. Ve herhangi bir disipline ilgi duyan kimseler için aydınlatıcı ön okuma niteliğinde "Giriş Kitaplığı" serisinden çıkmıştır.

Eser, dört sayfalık bir Önsöz'ün ardından Üç Ana bölümden ayrıca Sonuç ve bir Okuma Listesi ile Kaynakça bölümünden oluşmaktadır.

Önsözde yazar bir nevi eserin muhtevasını kısaca sunmaktadır. Önsöze, insanın Tarih merakının temeline kısaca temas etmekle başlanır. Tarihin, insan varlığı kadar eskiye dayandığı, aslında tarihin insanın yapıp ettikleri olduğu söylenirken bunun üç boyutlu bir zaman dilimini ihtiva ettiği üzerinde durulur. Bu yüzden İnsanı anlamak için tarihi bilmenin zaruri olduğu vurgulanır. Dolayısıyla İnsan, tarihî bir varlık olarak tanımlanırken, onun geçmiş-

dünü, bugünü ve geleceği-yarını olan, zamana kök salan ve dünün-geçmişin tecrübelerinden faydalanabilen bir varlık olduğu açıklanır.

Bütün ilimlerde olduğu gibi tarih ilminin gayesinin, gerçeğin anlaşılır kılınması olduğuna dikkat çekilir. Gerçeğin de ancak muhtelif ve farklı görüş açılarından hareketle kavranabilir olduğu, aslında ilimlerin çokluğunun da bundan kaynaklandığı söylenir. Yani buradaki çokluk gerçeğin bir cephesi olarak sunulur. Buradan hareketle tarih kaynaklarının sağlamlığı yanında tarihinin objektifliğinin üst düzeyde olması gerektiğine dikkat çekilir. Bununla birlikte ortaya konulan çalışmanın mutlak gerçekliği yansıtamayacağı da vurgulanır. Bunun yanında tarih hususunda "Tarih bir nostalji (Şimdiye sıkışıp, gözlerini geçmişe çeviren) değil, "bugünü anlama çabası" olduğu dile getirilir.

Birinci bölüm toplam on iki alt başlıktan oluşturulmuştur. Konuların birçok farklı başlıkta işlenmesi eserin anlaşılmasını daha da kolaylaştırmıştır.

"Tarihe Giriş" başlığı altında Tarih kavramının menşesine dair bilgi verilirken tarihi çağın, Sümerlere kadar uzandığından bahsedilir. Tarihin, ister "zaman", ister "bilim" anlamında kullanılsın her daim insanın gündeminde büyük bir öneme haiz olduğu gerçeği meşhur İslam Tarihçisi İbn Haldun'un Mukaddime eserinden; "*Tarih ilmi, bütün toplumların ve nesillerin önem verip ilgilendiği ilimlerden biridir*" aktarılan sözlerle pekiştirilir.

"Tarihin Tanımı" başlığı altında, kavramın kökeni ve mahiyeti ele alınır. Kelimenin diğer bazı kültürlerdeki konumuna farklı kaynaklar referans gösterilerek işaret edilir. Burada Tarihin günümüzde kullanıldığı; a) Olayların zamanını belirleme, b) Geçmiş zamanın tümü ve c) Bilimsel disiplin, şeklindeki üç anlamın altı çizilmiş ve her biri ayrı başlıklar halinde ele alınır.

"Tarihin Konusu" başlığı altında, tarihçilerin eskiden genellikle siyasi ve askeri, XIX. yüzyıldan sonra ekonomik ve sosyal konularda ön planda olduğu tespiti yapılır. Günümüzde ise tarihin konusunun insan olduğundan hareketle insanın doğumundan-ölümüne kadar her faaliyetini kapsadığı belirtilir. Bunun yanında tarih düşüncesinin ortaya çıkışından bu yana başlıca "Köken arayışı", "Meşrulaştırma", "Kimlik ya da kendini bilme" ve "Sorunları kavrama aracı" olarak dört ayrı madde halinde tarihin konuları örnekleriyle birlikte ele alınır.

"Tarihi Bilgi ve Tarihi Olayların Özellikleri" başlığında bir olayın hangi şartlarda tarihi bilgi olma vasfını kazanacağı ve tarih bilgisinin özelliklerinin neler olabileceği gibi sorular üzerinden konuya açıklık getirilir. Öncelikle olayın geçmişte yapılmış olması yanında tarihe ilişkin bilgiler, insan ve insani değerler gibi konular da dahil olduğundan tarih araştırmalarında öznelliğin önemine dikkat çekilir. Ayrıca tarihi olayların devamlılığından yani bir olayın mutlaka bir önceki olayın sonucuyken kendinden sonraki olayın da nedeni

olduğundan bahsedilir. Bununla birlikte “Tarih bilimi” bir sanata benzetilir. Bunun nedeni olarak tarihin; bulduğu, topladığı ve nüfuz ettiği olayları ve bilgileri yeniden biçimlendirmesi gösterilir.

“Tarihi Kavramlar” isimli başlıkta maddeler halinde tarihle ilgili; Tarihi olay, Tarihi olgu, Tarihçi, Belge, Arşiv, Veri, Kronoloji, Tarihi Araştırma ve Materyal gibi kavramlar ayrı ayrı ele alınarak kısaca açıklanır.

“Tarihçi Kimdir” başlığı altında Önsöz’de de kısaca belirtildiği gibi, genel anlamda her bir insanın tarihçi olduğuna, çünkü her bir insanın üç dilimli zamanın muhatabı olduğu gerçeğine vurgu yapılır. İnsanın tarihi bir varlık oluşu ise onun kendisini bilmesiyle açıklanır. Söz konusu soru, özel anlamda cevaplandırılırken tarihçinin belirgin özelliklerinden yani geçmişe daha çok ilgi gösteren, geçmişin bilgisiyle kendisini ilişkilendiren ve toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmak gibi çabalarından bahsedilir.

Asıl bilimsel anlamda tarihçi ise olayları ve olguları tarih biliminin yöntemleriyle değerlendiren ve sebep-sonuç ilişkileri üzerinde çalışan bilim insanı olarak değerlendirilir. Bunun yanında tarihçinin, yaşadığı toplumun bir parçası olduğu, gerçeğinden hareketle tarih incelemelerinde tarihçinin önemi üzerinde durulur. Her ne kadar tarihsel olaylar dokümanlar ışığında inceleniyor olsa da bunu inceleyen ve sonuç çıkaran tarihçinin kendi görüşlerinin, ayrıca yaşadığı çağın ve toplumun bir insanı olması hasebiyle tarihçinin rolüne dikkat çekilir. Ardından tarihçide bulunması gereken özelliklerden bahsedilir. Onun mutlaka entelektüel olması ayrıca tarihin toplumsal işlevinin, geçmişi bugüne göre düzenleyebilme bilincinin ve yeteneğinin gerekliliği üzerinde durulur. Çünkü tarihçinin geçmişin muhasebesini ve muhakemesini yaparak hâdiseler, milletler ve şahıslar gibi geniş alanda hüküm verebilme yetkisine sahip olduğu vurgulanır. Bütün bunlardan yola çıkarak tarihçinin temelde vazgeçemeyeceği iki şeyi yani “gerçek olmayı yazmamak” ve “doğru olan bir şeyi ise örtbas edemeyeceği” hususları vurgulanır.

“Tarihçinin Yöntemi” başlığı altında tarihçinin kendine has yöntem özellikleri ele alınır. Bu konu üzerinde durulurken tarihçinin konusu “geçmiş” olduğundan, tarihçinin malzemesinin geçmişe ilişkin sözlü gelenekler, arkeolojik malzemeler ve yazılı belgelerden oluştuğu hususuna dikkat çekilir. Bunun yanında XIX. asırdan itibaren tarih disiplinin kendine özgü bilimsel yöntemler geliştirdiği belirtilir.

Tarihin üzerinde çalıştığı geçmişin, kuru bir geçmiş değil, hâlâ yaşayan bir geçmiş olduğu, dolayısıyla tarihçiliğin amacının yaşanan geçmiş hakkında tarafsız ve doğru bilgi vermek olduğu hususu işlenir.

Ardından tarihçi ile tarihin arasındaki bağdan bahsedilir. Tarihin yanında tarihçinin de önemine dikkat çekilirken tarihçinin tarih araştırmalarında yöntem açısından unutmaması gereken iki ana unsura “anlama” ve “eleştiri” ye dikkat çekilir.

Bir tarih araştırmacısının göz önünde bulundurması gereken etkenlere ise başlıklar halinde “Doğal etkenler”, “Ruhsal etkenler”, “Medeni etkenler”, “Ekonomik etkenler” ve “Kültürel etkenler” olarak ayrı ayrı temas edilir.

“Tarih Bilimine Yaklaşım Tarzları” başlığı altında üç farklı yaklaşımdan bahsedilir. Bunlar “Habercilik-Tasvir etme”, “Duygusal yaklaşım” ve “Yeni-den kurmak” olarak tespit edilir ve her biri ele alınarak örneklendirilir.

“Tarihi Öğrenmenin Yararları” başlığı altında Tarihin bir sosyal disiplin olması ve insana kendi mazisini öğretmesi hasebiyle, onu öğrenmenin yararından bahsedilir ve bu husus, farklı kaynaklardan yararlanılarak örneklendirilir. Bunun yanında “*Tecrübi ilimlerde matematik ne ise beşerî bilimlerde de tarih odur*” denilerek tarihin önemine ve yararlarına dikkat çekilir.

“Tarihin İstismarı” başlığı altında tarihin bir bilim olup olmadığı konusundaki tartışmalara yer verilir. Bu konu ele alınırken farklı kaynaklardan yararlanılarak tarih istismarcılarından örnekleriyle bahsedilir.

“Tarihe Yardımcı Bilimler” başlığı altında ise tarihin bir beşer ilmi olması hasebiyle “beşerî bilim dalı” adı altında toplanan bütün bilim dallarıyla iç içe olduğunun altı çizilir. Tarih disipliniyle bağlantılı olan; Arkeoloji, Coğrafya, Kronoloji, Antropoloji, Müzimatik, Paleografya, Etnografya, Felsefe, Sosyoloji, Filoloji, Etnoloji, Diplomasi, Epiğrafya, Ekonomi, Şecereler, Bibliyografya, Sicilografya ve Onomastik, başlıklar halinde ayrı ayrı ele alınır.

“Tarih ve Takvim” başlığı altında zaman kavramından bahsedilir. Takvimin ortaya çıkışı üzerinde durulur. Takvimin önemi ise tarihin “zaman” anlamındaki kullanımıyla bağlantılı olarak ele alınır.

Eserin İkinci bölümü; “Tarih Disiplinleri”, “Tarihin Kaynakları” ve “Tarih Yazım Aşamaları” şeklinde üç ana başlık altında ele alınır.

“Tarih Disiplinleri” başlığında tarihin geçirdiği aşamalardan bahsedilir. Tarihin, XIX yüzyıla kadarki süreci ilk evresi olarak ele alınır ve özellikleri aktarılır. Bundan sonraki ikinci evrede tarih alanının diğer sosyal bilimleriyle kesişmesinden ve bu bilimlerden yararlanmaya başlamasından söz edilir.

Bunların yanında tarih “Hikayeci Tarih”, “Öğretici Tarih” ve “Bilimsel Tarih” olarak üç ayrı alt başlık halinde ele alınır ve her biri ayrı ayrı açıklanarak örneklendirilir. Bilimsel Tarih üzerinde uzunca duran yazar, “*Tarih geçmişin ilmidir*” şeklinde bilinen tek yönlü klasik tarihin artık bugünün tarihi anlayışıyla örtüşmediğinden bahseder. Dolayısıyla yeni tarihçilik anlayışına göre

tarihin, kendisini bir geçmişe indirgemeyi reddederek, “şimdiki zamanın” tarihi kavramları çerçevesinde kendisini arayan bir tarih anlayışına dönüştüğünü ifade eder.

Bununla birlikte tarihin diğer sosyal alanlarla etkileşimine dikkat çekilerek çok geniş alana yayıldığı üzerinde durulur. Buna binaen tarih araştırmaları genel hatlarıyla sınıflandırılır ve belirli başlıklar halinde “Zamana göre Sınıflandırma”, “Mekâna göre Sınıflandırma” ve “Konuya göre Sınıflandırma” olarak çeşitli örneklerle ele alınır.

“Tarihin Kaynakları” başlığı altında, “Şimdi ile geçmişin arasındaki ilişkilerin nasıl olduğunu gösteren yol haritası” olarak tanımlanan tarih kaynaklarından bahsedilir.

İnsanlar varlıklarının izlerini geriye bırakmasalardı, onların tarihlerini bilme imkânının olmadığı dile getirilerek bu izlerin “belgelerle” sağlandığı ifade edilir. “Başta yazılı kayıtlar olmak üzere her türlü maddi ürünlere verilen isim” olarak tanımlanan “belge”, iki alt başlıkta yani “Sözlü” ve “Yazılı”, (çizili, sesli ve görüntülü) kaynaklar olarak örnekleriyle incelenir. Kaynaklar ise “birinci elden” ve “ikinci elden” kaynaklar olarak ele alınır, her bilgi veren malzemenin kaynak olma özelliği taşımayacağına da dikkat çekilir.

“Tarih Yazım Aşamaları” başlığında tarihçi ile olgu yani olayın arasındaki bağa genişçe yer verilir. Klasik tarihçilikte olguların kendisinin konuştuğu fikri dile getirilir. Fakat bu düşünce tartışmalı olarak kabul edilir. Buna binaen tarihçinin devreye girip olguları kendi fikrine göre ele alması ve bunu yaparken tarihçinin kendi çağının bir insanı olduğu gerçeğinin göz ardı edilmemesi gerektiği vurgulanır. Bu nedenle, bir tarihi olgu ele alınırken öncelikle onun tarihçisinin değerlendirilmeye tabi tutulması gerektiği üzerinde durulur. Buradan hareketle bu ikisi arasındaki bağın önemine, “Tarihçi, olgular olmaksızın köksüz ve boş, olgular tarihçi olmadan ölü ve anlamsızdır” ifadesiyle dikkat çekilir.

Akabinde yazım aşamalarından, “Tarihi Kaynakların Tasnifi”, “Tarihi Kaynakların Tahlili”, “Tarihi Bilgilerin Karşılaştırması”, “Tarihi Kaynakların Tenkidi”, “Sentez Yapma”, “Yorumlama” ve “Tarihin Çağlara ve Bölümlere Ayrılarak İncelenmesi” gibi aşamalar alt başlıklar halinde ayrı ayrı ele alınıp genişçe anlatılır. Bu aşamalar işlenirken tarihçinin rolü ve uyması gereken ilkeler ön plana çıkarılır.

Eserin üçüncü ve son bölümünde “Tarihin Bilimsel Gelişimi”, “Türkiye’de Modern Tarih Yazıcılığı”, “Tarihin Yeni Şubeleri”, “Yerel Tarihçilik ve “Tarih Felsefesi” gibi konular beş ana başlıkta ele alınır.

“Tarihin Bilimsel Gelişimi” başlığı altında tarihin bilimsel olarak incelenmeye başlandığı XIX. yüzyıldaki ilk gelişmeler ele alınır. Ve bu fikrin öncülerinden bahsedilir. Bütün bunların yanında söz konusu asra “Tarih Yüzyılı” ismi verilmesi, nedenleriyle birlikte anlatılır.

Diğer taraftan tarih yazıcılığının bilimsellik kazanmasından sonra “yöntem” ve “bilgi” nin tarihçiliğin amacı haline geldiğine dikkat çekilir. Böylece tarih yazıcılığının olumsuz yönleri ele alınırken, toplumsal varoluşun temeli olan “geleneklerin” bilimsellik niteliği taşımadıkları için etkisiz hale getirilmiş olduğuna dikkat çekilir. Bunun yanında tarih çalışmalarının dar alanlar üzerine ihtisaslaşmaya başladığından bahsedilir. Ancak sadece alanın uzmanlarına hitap etmesinin toplumun, tarih çalışmalarından uzaklaşmasını beraberinde getirdiği üzerinde durulur. Tarih yazıcılığından bahsedilirken onun bugünkü halini almasında etkili olan “yeni tarih” ya da “sosyal tarih” adıyla bilinen Annales akımından da söz edilir.

“Türkiye’de Modern Tarih Yazıcılığı” başlığında Modern tarihçiliğin Türkiye’ye geliş serüveninden bahsedilir. Bu hareketin Batılılaşma hareketine paralel olarak geliştiğine dikkat çekilir. Tanzimat dönemine kadar “tasvir etme” esasına dayanan tarihin, Tanzimat’tan sonra metot değiştirdiği ve modern bilim anlayışına dayanan tarihçiliğin Cevdet Paşa öncülüğünde gerçekleştiği söylenir. Ayrıca bu harekete katkısı olan birçok öncü isimlere yer verilir.

Türkiye’de Kurumsal alanda tarih yazıcılığının 1909 tarihinde Tarih-î Osmanî Encümeni’nin kurulması ile başladığı ifade edilir ve bu cemiyetin amacı aktarılır. Ayrıca cemiyetin geçirdiği evreler anlatılır. İkinci Meşrutiyetten sonra Türk tarih ve edebiyatında hatırı sayılır isim olan Fuat Köprülü ve muasırı Ömer Lütfi Barkan gibi ünlü tarihçilerin, ilmi şahsiyetlerin isimlerinden ve çalışmalarından bahsedilir. Bunun yanında Köprülü ve Barkan ekolünü birleştiren Halil İnalcık ve ondan sonra Türkiye’de yetişen bazı ünlü tarihçilerin ismi zikredilir.

Türkiye’de modern tarih çalışmalarının Osmanlıdaki “Ümmet kültürü” yerine yeni bir “Ulus kültürü” inşası yapmaya yönelik hedefine dikkat çekilir. Bununla birlikte Türkiye’de bireysel olarak çok değerli bilim adamlarının yetişmesi yanında onların araştırma özgürlüğünün kısıtlanmasıyla, zamanla Türk tarih yazıcılığında ideolojik anlamda saflaşma, ayrışma ve tekelleşme olduğu ve bilimsel bir ekol niteliğinden uzaklaştığı aktarılır. Bütün bunlara rağmen son zamanlarda tarih araştırmalarında objektif ve sağlam temellere dayalı çalışmalarla bu eksikliğin giderilmeye çalışıldığı vurgulanır.

“Tarihin Yeni Şubeleri” başlığında tarihin ayrı bir bilim dalı olduktan sonra toplumun ihtiyaçlarına ve çağın gereklerine göre tarihin içinde yeni alanların oluştuğu ve bu alanların her birinin ayrı ayrı uzmanlık gerektirdiği belirtilir. Söz konusu alanlara dair; iktisat tarihi, tarih bilgisi, felsefe tarihi, dil tarihi gibi birçok bilim dallarının ismi zikredilir. Buna binaen tarih biliminin bölünmüşlüğü ön plana çıkarılarak tarih şubeleri içinde en yeni ve en çok konuşulan alanın “düşünce tarihi” olduğu belirtilir.

“Yerel Tarihçilik”, sosyal tarihin bir parçası olmakla birlikte o, coğrafyayı anlamlandırma ve geleceğe yönelik bir duyarlılık oluşturma olarak tanımlanır. Genel tarihe nazaran yerel tarihin daha insanî ve okunması açısından kolay olduğu aktarılır. Ayrıca yerel tarihin gerçeği yansıtmadığı gibi problemlerinden söz edilerek Türkiye’deki durumundan bahsedilir.

“Tarih Felsefesi” başlığı altında tarihin ne olduğu üzerindeki tartışmalar ve tarih felsefesinin ortaya çıkışı konu edilir. Söz konusu kavramın müphemliği açıklığa kavuşturulmaya çalışılır. Arıca tarih felsefesinin amaçlarından bahsedilerek hangi coğrafyada ve kimler tarafından başlatıldığı bazı filozofların isimleri verilerek anlatılır. Ardından tarih felsefesi iki farklı yaklaşıma: “kurgusal tarih felsefesi” ve “eleştirel tarih felsefesi” ayrılır ve bu ikisinin arasındaki farklılıklar genişçe ele alınır. Burada genel olarak tarihin felsefesi, onun ne olduğu ve faydaları anlatılırken onun insanlık için önemi öne çıkarılır.

“Sonuç” kısmında tarih bilimi de dahil olmak üzere yaşadığımız dünyadaki mevcut bilgimizin, kullandığımız temel kavramlardan ibaret olduğuna değinilir. Bu kavramların çoğunun zihinlerde aynı anlamı taşımadığı fakat buna rağmen bazı tarihçilerin kişisel bilgilerini gerçek ve geçerli olarak sunduklarından bahsedilir. Buna binaen “tarihi çalışmalar” ve “ideolojiler” arasındaki farktan söz edilir.

Tarih yazımında gerçekliliğin ancak bilimsel ölçütlere uyularak sağlanacağından bahsedilir. Söz konusu ölçütler nesnellik, olgunun somutluğu, ölçülü kuşkuculuk, kavramların açıklıkla tanımlanması olarak değerlendirilir. Ayrıca “*Tarih yazıcılığı, hayatın devingenliğini besleyen yeni yorumlar ortaya koyabilmesi için kendini geleceğe açık tutmalıdır*” denilerek de tarih yazımında dikkat edilmesi gereken başka bir hususa vurgu yapılır.

Son olarak ileri okumalar için yönlendirici tarih kaynaklarının listesine yer verilir ve nihayetinde kaynakça listesiyle çalışma sona erer.

Çalışma, hacmine nazaran bu kadar çok bilginin aktarımı açısından yerinde ve başarılı olmuştur. Bunun yanında eser okunurken bazı kısımlarda imla hatası, uzun cümle kullanımı gibi küçük sürçmeler okuyucunun dikkatini çekmektedir. Çünkü sürçmeler küçük de olsa okuyucunun, içeriği anlamasını bir nebze olsa da zorlaştırmaktadır. Ayrıca uzun cümlelerin kullanımı bilginin karmaşık hal almasına neden olmuştur. Bu da aktarılacak istenilen bilginin takip edilmesinin zorlaşmasına sebebiyet vermektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde yer alan “Tarihin konusu” alt başlığında; Tarih düşüncesinin ortaya çıktığı dönemlerden bugüne kadar, tarihin başlıca konuları dört başlıkta, maddeler halinde toplanmaktadır. Fakat her madde tek tek başlıklar halinde açıklanırken, muhtemelen baskı hatasından dolayı, dördüncü madde başlık olarak verilmemektedir. (s.18-21).

Müellif, eserin başında kaynakları dipnotta vereceğini ve okuyucuyu dipnotlarla yormamak adına tekrarlardan sakınacağını belirtmiştir. Bu nedenle eserin hitap ettiği kitle dikkate alınarak bazı yerlerde bilginin kaynağı zikredilmemiştir. Dolayısıyla okuyucunun, eseri bu doğrultuda okumasında fayda vardır.

Eserde yazarın takip ettiği üslup “soru sorma” ve “örneklendirme” metoduyla ilerlediği için muhatabının zihninde konuya merak uyandırması yanında örneklerden hareketle konunun daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır. Ayrıca konuların birçok başlık altında aktarılması, Tarih gibi geniş bir alana yayılmış karmaşık bir disiplinin ele aldığı bilgilerin tedrici olarak kavranmasına yardımcı olmaktadır.

Çalışmada yerli kaynaklarla birlikte yabancı kaynakların da kullanılması esere ayrı bir zenginlik katmıştır.

Hülâsa eserde hedeflenen amaç gerçekleşmiş olmaktadır. Ki bu amaç yazarın en başta belirttiği; tarihin ne olduğuna dair ön bilgi ve ipuçları verme ve bu çerçevede bugüne kadar çalışılan Tarih Usulü, Tarih Metodolojisi ve Tarih Felsefesine dair eserleri sentezlemeye çalışmaktır. Dolayısıyla “Tarihe Giriş” ismini taşıyan ilk eser olması hasebiyle, el kitabı mahiyetinde olan bu kitapta, tarihe dair yazılan eserler ana hatlarıyla taranıp konuyla ilgili bilgiler derlenip okuyucuya sunulmaktadır. Söz konusu hedef doğrultusunda kaleme alınan bu eser, alanı merak eden ve ilgi duyan okuyucular için ihtiyaç duyulan eksikliği gidermesi bakımından ve sahasında bir ilk olma özelliği taşıması açısından ayrı bir değere sahiptir.